

План уроку 34

Тема: Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху.

Тема уроку: Дія алкоголю та наркотиків на працездатність водіїв.

Мета уроку. Ознайомити учнів про дію алкоголю та наркотиків на організм людини. Відповідальності водія згідно законодавства України. За правопорушення водієм який керує транспортним засобом в стані **Виявлення ознак алкогольного або наркотичного сп'яніння у водіїв-перевізників: що варто знати медичному працівнику підприємства**



Вимоги до стану здоров'я водіїв, що займаються перевезеннями пасажирів і вантажів, враховуючи високий рівень їхньої відповідальності, є дуже жорсткими. Висновок за результатами наркологічної експертизи, що підтвердить стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння у водія під час керування, у разі дорожньо-транспортної пригоди, а особливо ДТП з постраждалими, тягне за собою адміністративну, а то й кримінальну відповідальність та ставить під сумнів подальшу професійну репутацію відразу трьох сторін: водія, медичного працівника, що надав дозвіл на рейс, і керівництва підприємства. І такі випадки, на жаль, непоодинокі.

Як уникнути «п'яного» скандалу на підприємстві, вчасно виявити ознаки алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння у водія під час щозмінних перед- та післярейсових оглядів, якими мають бути дії медичного працівника у такому разі, розповідає лікар-нарколог ДП «Український науково-дослідний інститут медицини транспорту» МОЗ України Інна Гальченко.

Відповідно до п. 4.5. розділу IV [Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів](#) (далі – Положення), затвердженого наказом МОЗ та МВС України №65/80 від 31.01.2013 р., перебування водія у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є підставою для визнання водія непридатним до безпечного керування транспортним засобом.

Керуючись вказаним Положенням, під час проведення щозмінних перед-та післярейсових медичних оглядів медичний працівник підприємства звертає увагу на зовнішній вигляд, загальний стан здоров'я та поведінку водія. З метою перевірки на стан алкогольного сп'яніння в обов'язковому порядку застосовується **алкотестер**, який згідно Табеля оснащення постійного спеціального приміщення має бути наявним для проведення щозмінних перед- та післярейсових медичних оглядів водіїв.

Зверніть увагу! Алкотестер – це прилад для швидкого визначення концентрації алкоголю в крові людини шляхом аналізу повітря, яке вона видихає. Зазвичай результат виводиться на екран в проміле – одиниці, що позначає одну тисячну частку.

Професійні алкотестери називають ще алкометр. Принцип їхньої дії той же, але рівень точності набагато вище, ніж у домашніх моделей. Ці прилади проходять всі необхідні випробування, які доводять справність і коректну роботу.

Метрологічна атестація – це визнання показників алкотестера дійсними на державному рівні УкрЦСМ (Український Центр стандартизації метрології та сертифікації), [алкометри](#) з метрологічною атестацією можна на законних підставах використовувати при випуску водіїв на лінію, а також при контролі персоналу на підприємствах. Кожен алкометр визнається засобом вимірювальної техніки окремо. Міжповірочний інтервал алкометрів складає 12 місяців.

Враховуючи **особливості впливу алкоголю на стан водія**, варто пам'ятати: не існує безпечної дози алкоголю для керування автотранспортом. Навіть невеликі дози негативно впливають на зорову й моторну координацію, погіршують внутрішнє відчуття реального часу, знижують працездатність та функціонування стану центральної нервової системи. Під дією алкоголю відбувається зниження швидкості реакцій (час реагування стає довшим, погіршується здатність розрізняти дрібні речі, світлові сигнали, знаки, бачити пішоходів та інші перешкоди), обмежується поле зору (звужується звичайний діапазон від кута 180° до дуже вузького (ефект тунелю), внаслідок чого можна не побачити інший транспортний засіб. Нетверезі водії часто перевищують швидкість руху, не дотримуються безпечних інтервалів і дистанцій у транспортному потоці, неправильно вираховують час, необхідний для маневру. Важливо, що 80-90% «нетверезого» дорожньо-транспортного травматизму припадає не на осіб з алкогольною залежністю, а на формально здорових людей, але які вживають алкоголь надмірно.

Міжнародні рекомендації щодо норм вживання алкоголю визначають безпечну модель вживання алкоголю без ризику для здоров'я, згідно з якою 1 міжнародна стандартна одиниця алкоголю дорівнює 8 г (10 мл) 96% спирту та пропорційна: 330 мл пива, 100-125 мл вина, 25 мл горілки чи коньяку. Добова доза вживання алкоголю не повинна перевищувати для чоловіків – 4 одиниці на добу (20 одиниць на тиждень), для жінок – 3 одиниці на добу (15 одиниць на тиждень), при цьому має бути не менше двох днів на тиждень без алкоголю. Слід зазначити, що ці рекомендації є загальними та не стосуються підлітків, а також водіїв за професією.

В Україні допустимою нормою алкоголю у водія є 0,2 проміле. У багатьох європейських країнах, США, Канаді цей показник є дещо вищим, що пояснюється гастрономічними та культурними особливостями.

Швидкість виведення алкоголю з організму залежатиме від кількості випитого, індивідуальних особливостей організму, а також від того, чи була людина голодною на момент споживання, чи закушувала, чи не хвора, приймала чи не приймала ліки, тощо. В нормі з організму людини середньої ваги алкоголь виводиться приблизно зі швидкістю 0,1-0,15 проміле за годину у чоловіків, 0,085 – 0,1 проміле у жінок, повністю – в середньому за добу.

Згідно з п. 3,4 розділу I [Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів](#), що знижують увагу та швидкість реакції, затвердженою наказом МОЗ та МВС України № 1452/735 від 09.11.2015 р., **ознаками алкогольного сп'яніння є:**

- запах алкоголю з порожнини рота;
- порушення координації рухів;
- порушення мови;
- виражене тремтіння пальців рук;
- різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя;
- поведінка, що не відповідає обстановці.

Ознаками наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є:

- наявність однієї чи декількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота);
- звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;
- сповільненість або навпаки підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови;
- почервоніння обличчя або неприродна блідість.

Медичному працівнику слід звернути особливу увагу на ризики вживання наркотичних речовин серед водіїв. На сьогодні фіксується чимало випадків вживання т.зв. «стимулюючих» препаратів серед водіїв з метою активізації уваги під час роботи, керування вантажівкою на далекі відстані тощо.

Найпоширенішими групами наркотичних речовин в Україні залишаються:

- опіоїди (природні – екстракт макової соломки «ширка», синтетичні – опій, героїн, морфін, метадон, кодеїн, промедол та ін.) – встановити їх вживання за результатами наркологічної експертизи можна лише протягом 2-4 діб;
- канабіноїди, або препарати коноплі (марихуана, гашиш, анаша) – єдина група препаратів, які не викликають фізичної залежності, лише психологічну. Утримуються в організмі протягом місяця;
- амфетаміни – група препаратів-психостимуляторів, дуже поширена серед водіїв, оскільки відмінною особливістю при їхньому вживанні є відсутність бажання спати;
- галюциногени (рослинні – мухомори, дурман; синтетичні – ЛСД);
- насвай.

Різні наркотики мають різні прояви, але є ознаки, спільні для всіх речовин. Під час щозмінних перед- та післярейсових оглядів медичному працівнику варто реагувати не лише на зміну зіниць та неприродну поведінку людини, як це зазвичай прийнято. Також мають насторожити:

- різка зміна поведінки;
- часті різкі зміни настрою: від дратівливості та похмурості до ентузіазму або щастя;
- сонливість, або навпаки, підвищена активність;
- червоні і/або подразнені очі;
- наявність слідів від ін'єкцій у будь-яких частинах тіла, особливо на передпліччі;
- тахікардія, порушення ритму роботи серця, особливо якщо раніше не спостерігалися проблеми із серцем;
- нежить, закладення носа.
- віддаленість від колективу та членів родини;
- байдужість до свого зовнішнього вигляду;
- втрата інтересу до роботи.

Діагностичними ознаками залежності від вживання алкоголю, наркотиків, лікарських та інших психоактивних речовин, відповідно до Міжнародної класифікації хвороб десятого перегляду (МКФ-10), є:

- нестримна потреба або необхідність вживати речовину;
- порушення контролю вживання речовини;
- синдром «відміни»– вживання тієї ж або схожої речовини для полегшення стану;
- підвищення толерантності до речовини – збільшення дози для досягнення того ефекту, який раніше досягався меншими дозами;
- прогресуюча втрата альтернативних життєвих інтересів, окрім вживання речовини;
- продовження вживання речовини, незважаючи на очевидні шкідливі наслідки для здоров'я.

**Порядок направлення водія транспортного засобу на медичний огляд
з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння**

Пам'ятайте, медичний працівник підприємства не робить жодних висновків щодо стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, у водія.

У разі виникнення відповідної підозри, медичний працівник виписує водію транспортного засобу [направлення](#) на медичний огляд з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, *до спеціально визначених закладів охорони здоров'я*, які мають право на проведення таких оглядів, а також подає керівнику підприємства доповідну записку з обґрунтуванням необхідності такого огляду.

У даному направленні жодних медичних показників чи орієнтовних діагнозів вказувати не можна. Вказуються лише паспортні дані особи, рік народження, назва підприємства, а також обов'язково – час направлення. Для достовірності результатів проведення експертизи є ефективним *не пізніше ніж протягом двох годин з моменту виявлення підстав* для її проведення.

Відмова водія проходити відповідну експертизу або ж надати висновок про її проходження, автоматично прирівнюється до стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та карається згідно чинного законодавства.

Зверніть увагу! Медичному працівникові підприємства, враховуючи його відповідальність щодо контролю стану водіїв при виїзді в рейс, необхідно постійно [підвищувати свою кваліфікацію](#) та володіти сучасними знаннями, аби вчасно розпізнати ознаки алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння.

сп'яніння, чи під дією наркотиків.